

Stuðningsefni fyrir fræðara – Eining 4:VIÐBÚNAÐUR VIÐ SKÓLAHAMFÖRUM OG ÖRUGGT NÁMSUMHVERFI

ÞJÁLFUNAREINING 20:Að takast á við
mýtur og rangar upplýsingar um
skólahamfarir

Höfundur: [Von Hope/ VETREADY Project Partnership]

Verkefnisnúmer: 2024-1-ES01-KA220-VET-000257287

Co-funded by
the European Union

Fjármagnað af Evrópusambandinu. Skoðanir og viðhorf sem fram koma eru einungis á ábyrgð höfundar og endurspeгла ekki endilega afstöðu Evrópusambandsins eða Servicio Español para la Internacionalización de la Educación (SEPIE). Hvorki Evrópusambandið né styrkveitandi bera ábyrgð á innihaldinu.

Yfirlit Yfir Leiðbeiningar Fyrir Fræðara

Þetta stuðningsefni er hannað til að styðja við þjálfunareininguna „Að takast á við mýtur og rangar upplýsingar um skólahamfarir“, og veitir markvissar kennslufræðilegar og aðferðafræðilegar leiðbeiningar til að auka gæði kennslunnar.

Það miðar að því að hjálpa fræðurum að:

- Skilja sértæk kennslumarkmið þessarar einingar innan heildareiningarinnar
- Beita viðeigandi kennsluáðferðum og verkfærum fyrir VET-, CVET- og diaspora-nemendur
- Leiða lykilverkefni af öryggi, efla ígrundun og styðja við varanlega þekkingu
- Aðlaga kennsluna að mismunandi formum (staðnám, fjarnám, blandað nám) og ólíkum þörfum nemenda

Athugið: Lok einingarinnar og tengds prófs getur stutt við starfsþróun fræðara og leitt til vottunar.

Námsefni Þessrar Þjálfunareiningar

Markmið þjálfunareiningarinnar

Lærdómsviðmið þjálfunareiningarinnar

Inngangur: Hvað felst í því að takast á við mýtur og rangar upplýsingar um skólahamfarir

Lykilhugtök og hugtakanotkun

Að skilja mikilvægið

Af hverju þessi þjálfunareining skiptir máli

Náttúruhamfarir í samhengi mýta og rangra upplýsinga um skólahamfarir

Jarðskjálftar

Flóð

Hitabylgjur

Pása og ígrundun

- Tæknilegar / iðnaðartengdar hamfarir í samhengi mýta og rangra upplýsinga um skólahamfarir
 - Efna- eða eiturefnaslys
 - Rafmagnsleysi
 - Iðnaðareldar
 - Pása og ígrundun
- Líffræðilegar / heilsutengdar hamfarir í samhengi mýta og rangra upplýsinga um skólahamfarir
 - Faraldur / smit (t.d. inflúensa)
 - Heimsfaraldur
 - Matarsýkingar / mengun matvæla
 - Pása og ígrundun
- Hvetjandi aðgerðir og fyrirmyndir
- Meira til að kanna
- Heimildir sem notaðar voru við gerð þessrar þjálfunareiningar

Tillögur að Kennsluaðferðum og Verkfærum

- **Atburðarásamiðuð kennsla (SBL): Viðbúnaður við skólahamförum**
- Flytur nemendur frá passívri utanbókarþekkingu yfir í virka, gagnrýna ákvarðanatöku í neyðartilvikum.
- **Af hverju nota SBL?** Stuðlar að **raunhæfri ákvarðanatöku** undir álagi. Þjálfar nemendur í að **aðgreina áreiðanlegar upplýsingar** frá röngum upplýsingum. Eflir hæfni til að **fylgja réttum aðgerðum undir streitu og tímaskorti**.
- **Atburðarás:** „Misvísandi aðvaranir“ Sterk **jarðskjálfta- (eða flóða-) aðvörun** hefur nýlega verið gefin út af **landsstofnun almannavarna**. Samhliða birtist **veirufærsla á samfélagsmiðlum** sem segir: „**Ekki rýma skólann — það er öruggara inni! Það er hættulegt að fara út!**“
- **Staðreyndin:** Opinber yfirvöld segja öllum að **rýma bygginguna** og fara á **tiltekinn samkomustað (assembly area)**.
- **Verkefni nemenda** Þátttakendur þurfa að:
- Útskýra **hvernig þeir myndu staðfesta** hvor upplýsinganna sé rétt. Lýsa **réttum aðgerðum** samkvæmt opinberum leiðbeiningum. Útskýra **hvernig þeir myndu bregðast við** eða leiðréttu rangar upplýsingar.
- **Tímatakmarkanir: 5 mínútur** til að taka ákvörðun. **Hlutverk hópa:**
 - **Hópur A:** Ver mýtuna (rangfærsluna)
 - **Hópur B:** Ver opinberar leiðbeiningar (staðreyndir)
- **Markmið:** Sýna **hversu sannfærandi rangar upplýsingar geta veri**

Styrkja traust á opinberum og vísindalegum leiðbeining

Tillögur að Kennsluaðferðum og Verkfærum

- **Mýtu–staðreynda rökræða:** Viðbúnaður við skólahamförum
- Færir kennsluna lengra en að bara segja staðreyndir — kennir nemendum að **brjóta niður hættulegar mýtur** til að styrkja gagnrýna hugsun og samskiptafærni í neyðartilvikum.
- **Atburðarás:** „Skjól í kennslustofu“ – mýtan
- **Mýta:** „Það er öruggara að hlaupa út eða standa nálægt gluggum í jarðskjálfta.“
- **Staðreynd:** *Opinberar leiðbeiningar (AFAD, Rauði krossinn o.fl.) segja: „Leggstu undir borð, hyldu þig og haltu fast“ þar til hristingur hættir, og rýming fer svo fram rólega að samkomustað (assembly area).*
- **Uppsetning verkefnis:**
- **Hópur A:** Ver mýtuna
- **Hópur B:** Ver staðreyndina
- Hvert lið verður að vísa í **að minnsta kosti eina opinbera heimild**
- Kennarinn dregur saman **réttar, lífsnauðsynlegar aðgerðir** í lokin
- **Af hverju þetta virkar:**
- Eflir **greiningarhæfni og samskiptafærni**
- Styrkir notkun staðfesta öryggisupplýsinga
- Hjálpar nemendum að **þekkja og vinna gegn röngum upplýsingum**
- **Niðurstaða:** Nemendur læra að: Hafna mýtum, Treysta opinberum leiðbeiningum, Stuðla að **öryggismenningu í skólum.**

Tillögur að Kennsluaðferðum og Verkfærum

- **Staðfestingarlisti – Áskorun:** aðlöguð að efninu „Viðbúnaður við skólahamförum og öruggt námsumhverfi“
Stutt, sjónrænt jafnvægi og tilbúið fyrir bæði PowerPoint og Canva.
- **Staðfestingarlisti – Áskorun: Viðbúnaður við skólahamförum**
- **Markmið:**
- Að þróa hæfni nemenda til að greina óáreiðanlegar upplýsingar hratt með einföldum „Stöðva og Hugsa“ gátlista.
Byggja upp sjálfstraust til að staðfesta hamfaratengdar upplýsingar áður en brugðist er við eða deilt.
- **Atburðarás – „Óörugga skólabyggingin“**
- Veirufærsla á samfélagsmiðlum heldur því fram:
- „Skólabyggingin hefur sprungið og er óörugg eftir jarðskjálftann — foreldrar eiga að sækja börnin sín strax!“ Færslan er frá óstaðfestum aðila og er 3 ára gömul.
- **Aðgerð:** Nemendur nota 3 þrepa staðfestingarlistann:
- **Heimildarathugun:** Er þetta frá opinberri stofnun (AFAD, menntamálaráðuneyti, sveitarfélagi)? **Nei**
- **Dagsetning:** Er hún nýleg og viðeigandi? **Nei**
- **Krossathugun:** Get ég staðfest á opinberum rásum (heimasíðu skólans, viðvörunarsíðu sveitarfélagsins)?
Já – engin núverandi viðvörun
- **Niðurstaða:** Nemendur hafna röngu færslunni og fylgja aðeins opinberum öryggisuppfærslum skólans.
- **Ábendingar til leiðbeinanda (Facilitation Tips):**
Setjið 60 sekúndna tímamörk fyrir hraða greiningu (líkir eftir raunverulegri neyðarstöðu).
Ræðið eftir á: **Af hverju virðast úreltar eða ónafngreindar færslur trúverðugar?**
Leggið áherslu á: **Alltaf að stöðva, staðfesta og bera saman** áður en brugðist er við eða deilt.

VEI-READY

Co-funded by
the European Union

Ábendingar Til að Auka Þátttöku

- **VET-nemendur – Aðgerðamiðuð og tæknifokusuð nálgun:** Notaðu **leikjavæðingu (Gamification)**, gagnvirkar spurningaleiki í síma og myndbandsdæmi (t.d. hvernig á að festa hlut eða tryggja öryggi). Tengdu öryggisfræðslu beint við **starfstengda færni** (t.d. öryggi á vinnusvæðum). **Valdefling:** Sýndu að undirbúningur er færni sem veitir **stjórn og öryggi**.. Notaðu **tilgátu-atburðarásir** og einblíndu á **framtíðaraðgerðir**, ekki fyrri áföll.
- **CVET-nemendur (fullorðnir) – Virkjaðu reynslu þeirra:** Byrjaðu á umræðum sem viðurkenna fyrirbyggjandi þekkingu á öryggi heima og í skólaumhverfi. Leggðu áherslu á **viðeigandi tengingu og ávinning (ROI)** fyrir fjölskyldu- og eignavernd. **Staðfesting:** Viðurkenndu og berðu virðingu fyrir hagnýtri lífsreynslu þeirra. Veittu hnitmiðaðar, **afkastamiklar** öryggisleiðbeiningar og fjölskylduvænt efni.
- **Diaspora-hópar – Menningarlegur & málfræðilegur skýrleiki:** Notaðu einfalt, skýrslustaflaust mál og einföld sjónræn hjálparefni. Einblíndu á almennar öryggisreglur sem gilda þvert á þjóðmörk. Notaðu fjölbreytt dæmi frá mismunandi heimssvæðum. **Áfallamiðuð nálgun:** Settu skýra „**Passa-reglu**“ sem leyfir einstaklingum að afþakka að deila persónulegri reynslu. Viðurkenndu mögulega sögu flóttu, tilfærslu eða alvarlegs áfalls.

Aðlögunarleiðir

- **Kennsla á staðnum (In-Person Delivery)**

Notaðu prentuð “Mýta vs Staðreynd” spil fyrir umræðuhópa. Framkvæmdu “Pása og Ígrundun” hlutverkaleiki — nemendur túlka raunveruleg tilfelli rangra hamfaraupplýsinga. Hengdu upp upplýsingamyndir á veggjum kennslustofu (Jarðskjálftamýtur, Faraldursmýtur).

- **Fjarkennsla (Online Delivery)**

Notaðu breakout-herbergi fyrir stafræna útgáfu af “Pása og Ígrundun” atburðarásam. Innlimið stutt gagnvirk próf (t.d. Kahoot eða Google Forms) til að afhjúpa mýtur. Deildu WHO- og ESB almannavarnamyndböndum beint í spjalli eða á námsveitu.

- **Blönduð kennsla (Blended Learning)**

Byrjaðu á netprófum um hamfaramýtur fyrir tímann og ræðið niðurstöður í persónu. Úthlutaðu stafrænum frásagnarverkefnum — nemendur búa til stutt myndbönd þar sem þeir leiðrétta hamfaramýtu. Sameinaðu lifandi umræður við sjálfstætt rafrænt námsefni og ígrundunardagbækur. Hvetjið til aðlögunar miðað við staðbundið samhengi og tækniaðgengi nemenda. Markmiðið er að tryggja jafna þátttöku og færniuppbyggingu óháð kennsluformi.

Lykilhæfni ESCO Sem Þessi Eining Nær Yfir

- **Þverfærni ESCO – T3.2: Að tileinka sér fyrirbyggjandi nálgun**
- Hæfnifókus (T3.2):
Þekking og hæfni til að beita hugrænum ferlum — að safna, hugtaka, greina, tengja saman og meta upplýsingar sem eru fengnar með athugun, reynslu, röksemdafærslu eða samskiptum — til að skipuleggja aðgerðir, ná markmiðum, leysa vandamál og takast á við áskoranir af fyrirbyggjandi hætti.
- Hvernig þessi hæfni er þróuð í einingunni
- Í „Pása og Ígrundun“ atburðarásunum standa nemendur frammi fyrir raunverulegum tilvikum rangra upplýsinga (t.d. veirufærslur um jarðskjálfta eða faraldra) og þurfa að ákveða hvað á að gera. Þeir meta heimildir, spá fyrir um afleiðingar og skipuleggja viðeigandi viðbrögð.
- Í „Mýta eða Staðreynd“ hópverkefninu greina nemendur fullyrðingar, ræða rökstuðning og réttlæta svör sín með gögnum. Þeir þjálfa gagnrýna hugsun, samanburð ólíkra upplýsingategunda og fyrirbyggjandi lausnaleit.
- Í verkefninu „Viðbragðsáætlun fyrir skóla“ vinna nemendur saman að gerð raunhæfrar neyðar- og viðbragðsáætlunar. Þeir beita safnaðri þekkingu til að spá fyrir um áhættu, setja markmið og skipuleggja framkvæmanleg skref.
- Ábending frá leiðbeinanda:
Hvetjið þátttakendur til að útskýra hvers vegna viðbrögð þeirra séu þau öruggustu eða árangursríkustu.
- Þessi ígrundun umbreytir þekkingu í fyrirbyggjandi, markmiðstengda ákvarðanatöku — sem er kjarninn í T3.2.

Stuðningur við mat – Hvernig á að Meta Framvindu Nemenda

Ígrundunardagbók – “Frá mýtu til veruleika”

Hvernig þetta virkar:

Eftir að hafa lokið einingunni skrifa nemendur stutta ígrundun þar sem þeir lýsa einni hamfaramýtu sem þeir trúðu áður og hvernig skilningur þeirra breyttist eftir kennslustundina. Þeir nefna eitt dæmi um hvernig þeir muni nota þessa nýju þekkingu heima hjá sér.

Hvað þetta sýnir:

Sýnir huglægan skilning og persónulega umbreytingu. Hjálpar leiðbeinendum að meta hvort nemendur geti tileinkað sér réttar upplýsingar og fært þær yfir í raunverulega öryggishegðun.

Hópaáskorun: “Staðfesting upplýsinga”

Hvernig þetta virkar:

Nemendur vinna í litlum hópum til að meta þrjár samfélagsmiðlafærslur um nýlegar hamfarir. Hver hópur ákveður hvaða færslur eru áreiðanlegar, útskýrir hvers vegna og kynnir röksemdir sínar.

Hvað þetta sýnir:

Metur gagnrýna hugsun, upplýsingalæsisfærni og röksemdafærslu í hópvinnu. Sýnir hæfni nemenda til að bera kennsl á rangar upplýsingar, rökstyðja niðurstöður með gögnum og miðla þeim á áhrifaríkan hátt.

Viðbótarefni – Bakgrunnsupplýsingar

- **1. Seven Myths About Disasters Debunked**
<https://www.preventionweb.net/news/seven-myths-about-disasters-debunked-separating-disaster-facts-disastrous-falsehoods>
This UNDRR article clearly explains and corrects common disaster myths, making it ideal for classroom discussions or myth-busting activities.
- **2. Disinformation Stops With You – Infographic Set**
https://www.cisa.gov/sites/default/files/publications/disinformation_stops_with_you_infographic_set_508.pdf
A simple, visual set of infographics that help educators explain how misinformation spreads and what actions individuals can take to stop it.
- **3. Countering False Information on Social Media in Disasters**
https://www.dhs.gov/sites/default/files/publications/SMWG_Countering-False-Info-Social-Media-Disasters-Emergencies_Mar2018-508.pdf
A practical open-access guide outlining strategies to identify, verify, and counter false information during emergencies — useful for teacher preparation or advanced learners.

Heimildir

Official Reports and Guidelines

- European Commission. (2024). *Disaster risk management in schools*. EU Civil Protection and Humanitarian Aid. https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/european-disaster-risk-management_en
- Red Cross. (n.d.). *Disaster preparedness for schools*. <https://www.redcross.org/get-help/how-to-prepare-for-emergencies/schools.html>
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). (n.d.). *Disaster risk reduction in education*. <https://www.undrr.org/education>
- World Health Organization. (2020). *Managing epidemics: Health emergencies in schools*. <https://www.who.int/publications/i/item/managing-epidemics>

Multimedia / Videos

- TED-Ed. (2015, March 18). *Earthquake safety for schools* [Video]. YouTube. https://www.youtube.com/watch?v=Vv3_ZU8rKjQ

News / Case Studies / Reports Cited in Examples

- Civil Protection and Humanitarian Aid. (2024). *European disaster resilience goals*. European Commission. https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/european-disaster-risk-management/european-disaster-resilience-goals_en
- World Meteorological Organization (WMO). (2022). *State of climate-related disasters in Europe and globally*. <https://public.wmo.int/en/resources/library>

Educational and Informational Articles / Campaigns

- European Environment Agency (EEA). (2021). *Climate adaptation and resilience in schools*. <https://climate-adapt.eea.europa.eu/nn/eu-policy/eu-adaptation-policy/eu-adaptation-strategy>
- European Commission. (2021). *EU adaptation strategy: Building climate-resilient societies*. https://climate.ec.europa.eu/eu-action/adaptation-and-resilience-climate-change/european-climate-resilience-and-risk-management-integrated-framework_en

Heimildir

<https://ied.eu/>

<https://denizli.afad.gov.tr/>

<https://neotalentway.com/>

<https://www.eva93.lv/>

<https://ngo-nfe4y.com.ua/en>

<https://vonhope.is/>

Hafðu gaman af VET-READY
Stuðningsefni fyrir fræðara fyrir Einingu 4
VIÐBÚNAÐUR VIÐ SKÓLAHAMFÖRUM OG ÖRUGGT
NÁMSUMHVERFI
ÞJÁLFUNAREINING 20: Að takast á við mýtur og rangar
upplýsingar um skólahamfarir!

FOLLOW US

<https://vetready.eu/>